

היום נלמד בעזרת ה':

מועד קטן דף יט

(המשך מעמוד קודם)

משנה: אפילו בספר עזרא: ספר התורה שכתב עזרא שממנו העתיקו לכל ספרי התורה, (והיה מקום לסבור שמותר לתקנו במועד כיון שהוא לצורך הרבים, אמנם אינו נצרך להם במועד - ריטב"א).

כותב אדם תפילין ומזוזות לעצמו: כתיבה זו שהיא לצורך קיום מצוה נחשבת לצורך המועד (כי לדעת רבי יהודה מניחים תפילין בחול המועד - תוס' יט' ע"א ד"ה רבי יוסי), אבל לצורך מכירה נחשבת למלאכה האסורה במועד.

וטווה על יריבו: שוזר את החוט בפשפוף על רגלו במקום באצבעותיו או בפלך (= כלי המיועד לכך), בכדי לעשות שינוי במלאכה. (אבל בכתיבת תפילין ומזוזות אי אפשר לעשות שינוי שהרי צריך כתיבה תמה - תוס').

גמרא: אבל לא באבן: מי שאין לו פלך קושר אבן בראש החוט ומגלגל בה את החוט.

רבי יהודה אומר משמו: של רבי אליעזר, וחכמים החולקים עליו.

משנה: הקדמה לדיני אבלות: אדם שמת לו אחד משבעה קרובים (אבא, אח אחות, בן בת, אשה/בעל) יושב עליו 'שבעה' ימים מזמן הקבורה (אמנם מהתורה יש רק יום אחד של אבלות). ב'שבעה' נוהגים דיני אבלות חמורים (רחיצה, כיבוס, נעילת סנדל, מלאכה, שאילת שלום, לימוד תורה, תשמיש המיטה, עטיפת הראש, וכפיית המיטה). לאחר מכן עד 'שלושים' יום נוהגים דיני אבלות קלים (בגד מגוהץ, תספורת, סעודת הרשות, נישואין). ובמות אב ואם נוהגים חלק מהדינים עד שנים עשר חודש.

הקובר את מתו שלושה ימים קודם לרגל: הרגל מפסיק את ה'שבעה' ולאחר הרגל אינו צריך להמשיך אותה (מפני שעיקר האבלות היא שלשה ימים). ואם קבר את מתו שמונה ימים קודם לכן הרגל מפסיק את 'השלושים', מכיון שכבר נהג יום אחד מתוך השלושים לפני הרגל.

(המשך בדף הבא ↓)

שבת עולה ואינה מפסקת: שבת נספרת במנין ה'שבעה', ואינה מפסיקה אותה דהיינו שלאחריה ממשיכים לגמור את השבעה. אבל רגל מפסיק את השבעה – כשקבר את מתו שלושה ימים קודם לרגל, אבל אינו עולה למנין שבעה – כשקבר את מתו באמצע הרגל שאין ימי הרגל שנשארו נספרים לשבעה, אלא מתחיל אותה לאחר הרגל.

עצרת (= חג השבועות) כשבת: כלומר היא עולה למנין שבעה ואינה מפסיקה את השבעה. מכיון שלאחר החורבן אין לעצרת 'תשלומין' (עד שבעה ימים בשביל הקרבנות), אלא היא רק יום אחד ולכן נחשבת כשבת.

גמרא: גזרת בטלו: מדברי המשנה מדוייק שאם קבר מתו שמונה ימים קודם לרגל רק 'גזרת' שלושים התבטלה, אבל לא 'ימי' השלושים. ומבאר הגמרא בסמוך שהכוונה לענין תספורת, שהיה לו להסתפר בערב הרגל (ביום השמיני, שהרי הרגל מבטל ממנו את גזירת שלושים) ומכיון שלא הסתפר אז אסור לו להסתפר לאחר הרגל עד סוף השלושים.

והתניא הקובר: הגמרא מביאה ברייתא המסייעת לדבריה – זוהי דעת תנא קמא. אבל לדעת אבא שאול בטלו גם ימי השלושים דהיינו שאם לא הסתפר בערב הרגל מותר להסתפר לאחר הרגל. בנוסף דעתו של אבא שאול היא שאפילו אם נקבר המת שבעה ימים קודם לרגל מתבטלת גזרת שלושים, כי 'מקצת היום ככולו' ואם כן מקצת היום השביעי בתחילתו עולה לשבעה, ולאחר מכן מקצתו עולה לשלושים. ומכיון שנהג מקצת השלושים הרגל מבטלו.

ומודים חכמים לאבא שאול: ש'מקצת היום ככולו' - במקרה שחל היום השמיני לאבלות בשבת שאז אינו יכול להסתפר, מותר לו להסתפר בערב שבת ביום השביעי. כי מקצת היום ככולו ונגמרה אבלות השבעה בתחילת היום.

מותר ברחיצה: - ביום השביעי, כי מקצת היום ככולו.

אמר אבוי הלכה כאבא שאול: לדעת אבוי חכמים מודים לאבא שאול ביום שלושים שמקצת היום ככולו. לדעת רבא חכמים לא מודים לו כלל. וכן דעת נהדעי. אמנם להלכה נחלקו אבוי רבא ונהדעי כמי נפסקה ההלכה.

ראשיכם אל תפרעו: אהרון ובניו נצטוו במיוחד שלא לגדל את שער ראשם כשאר אבלים, משמע שכל האבלים לא מסתפרים. הגמרא לומדת מנזיר שהזמן הוא שלושים יום.

'יהיה' בגימטריא תלתין: לא שלמדו זאת מהגימטריא, שהרי אינה מיג' מידות שהתורה נדרשת בהן, אלא זו הלכה למשה מסיני ונרמזה בגימטריא (-הרא"ש).

הכל מודים כשחל שלישי שלו להיות ערב הרגל: שצריך שלושה ימים שלמים של אבלות, ולכן אינו יכול להתרחץ ביום השלישי. (אלא רק ביו"ט במים קרים, או בחול המועד במים חמין). והטעם כי שלושת הימים הראשונים חמורים יותר ולא אומרים בהם מקצת הים ככולו.

בעא מיניה אביי מרבה: הקובר מתו ברגל שאין ימי הרגל עולים לו למנין שבעה, אבל האם עולים לו למנין שלושים (= שהרי אם הפסיק הרגל את השבעה השלושים נוהג ברגל, ואם כן גם כאן נחשיב את הימים הללו כחלק מהשלושים. ונחלקו הראשונים האם מספיק שאינו מגהץ ומסתפר בימים אלו מצד הרגל, או שצריך לנהוג שאר דיני אבלות של שלושים ברגל)?